

12 Eylül Mağduru TÖB-DER ve Hukuksal Serencamı

Mustafa Atasoy*
Seyfettin Bican**

“(…) TÖB-DER, mirasını devraldığı Türkiye demokratik öğretmen hareketinden, 1900’lerden, resmen kurulduğu tarihi esas alırsak 1971’den beri doğru bildiği insanları bilinçlendirme, emeğin çıkarlarını savunma, uygarlığa varma, insanları mutlu bir geleceğin hakları olduğuna inandırmayı inanç ve kararlılıkla yerine getirmiştir.

Geçmişte olduğu gibi bugün de bu görevi yerine getirme çabalarımızdan ötürü yargılanıyoruz. Halkın öğretmeni olmak istemek, ülkenin ulusal çıkarlarını savunmak, yoksulluğa-işsizliğe karşı olmak suçmuş gibi Türkiye öğretmenleri bugün TÖB-DER’in şahsında mahkûm ettirilmek istenmektedir.”

“(…) açıklamaya çalıştığımız gibi yurtseverlik ve demokratik görevlerini geri bırakılmış bir ülkenin aydın ve ilerici öğretmenleri olarak yerine getirmeye çalıştık. Bunun için suçlanıyoruz. (...) yolumuzdan alıkonulmak, yıllarca sürecek mahpusluk ve sürgünlerle tehdit edilerek, onurumuzdan, insanlığımızdan ödün vermemiz isteniyor.

Bizden böyle bir ödün istenmemelidir!

Öğretmenlerinin ve halkının yüzüne bakamayan öğretmenler olmaktansa aç, işsiz, mahpusta ve sürgünde yaşamak, ama onurlu ve alını açık yaşamak daha güzel olsa gerek.”¹

TÖB-DER’li öğretmenler, sıkıyönetim mahkemesi adı altında kurulan “**özel**” mahkemeye karşı yaptıkları ortak savunmada böyle demişlerdi. Yargılama sonucu TÖB-DER yöneticileri ve bazı üyeleri dört yıldan dokuz yıla kadar ceza aldılar. Siyasi zafiyetlerin ve dengesizliklerin hüküm sürdüğü 1973-1980 arasındaki yıllarda, bir çok siyasi düşüncenin bir arada bulunabildiği, eylemleri ile dikkat

* Emekli Eğitim Müfettişi

** TÖB-DER Genel Sekreter Yrd.

1 TÖB-DER davasının ortak savunma metninden alınmıştır.

çeken ve beğenilen, kolları köylere kadar uzanarak halkın yanında ve içinde yer alan TÖB-DER kapatıldı.

Otuz yıl sonra, 1 Mayıs 2010'da taşıdıkları pankartları ile Taksim Meydanı'na giren kır saçlı öğretmenler "TÖB-DER yaşıyor" sloganı ile, kendi güçleri oranında yeri göğü inletiyorlardı. Aslında "yaşıyor"un öznesi bir anlamda elbette kendileriydi. Bunun mutluluğunu ve yıllar önce kendilerine yasaklanan bir alanı ve bir yaşamı, her yıl bölük pörçük de olsa yeniden ve yeniden ele geçirmek için verilen ve ancak kazanılan bir mücadelenin de bir parçası olmanın mutluluğunu yaşıyorlardı.

12 Eylül öncesinin o kara günlerinin emek ve sınıf eksenli sayılı örgütlerinden biri olan ve öğretmenlerin % 60'ını saflarında tutan TÖB-DER, geçmişten an'a ve geleceğe doğru bir varoluşun mücadelesi içinde kendini ortaya koyuyor, kendini "**hatırlatıyor**"du.

Toplumsal hafızanın "balık" tipinden söz ederiz, yakınınız: Başımıza bunca şey gelmişken "unutmak" niye ?

İnsanın sürekli olarak hoşlandıkları, kendilerine zevk veren davranışlara doğru yöneldiği; tüm varlığını etkileyen şiddetten, onun verdiği sarsıntılardan ve acılardan kaçma eğiliminde olduğu bilinir. Zihninizi kurcalayın, anılarınızı karıştırın geriye doğru; sizin için en kötü, yaşanılmaması gereken bir an bulun ve düşünün: Göreceksiniz ki o an şimdi canınızı o kadar da acıtmıyor. Yaşantıların "kötü" yanlarından hep kaçıyoruz. Unutmak bir tarafa, unutturulmak istenilenleri de çabucak kabulleniyor, unutuyoruz. Unutmak, bir şeylerin üzerinin örtülmesi olarak yansıyor hayatımıza.

Türkiye, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana seksen üç yıllık geçmişi içindeki en büyük değişimleri, altüst oluşları, yeni "yol haritaları"nı, toplumda yeni yapılandırmaları ve "entegre" ekonomik program dayatmalarını 12 Eylül'de yaşadı. İnsan aklının karanlığa gömüldüğü o dönem, yanıltıcı bir şekilde ifade edilmeye çalışıldığı gibi, 1980-1983 yılları arasında yaşanmamıştı. Toplum üzerinde etkilerinin hâlâ sürmekte olduğu bu dönemin öncesi ve sonrasının da gözden kaçırılmaması gerekmektedir. 12 Eylül, sanıldığı gibi sadece beş general ve onlara "biat" eden birkaç yüz kişi ile gerçekleştirilmemişti. Ülkede ortaya çıktığı söylenen kargaşa ortamını ortadan kaldırmak, "müesses kamu nizamı"nı geri getirip yerine oturtmak da değildi amaç. Amaçları, gelişmekte olan yeni ve diri toplumsal güçlerin, emekçilerin, işçilerin yani üretkenlerin bilinçlenmelerinin, buna bağlı olarak eylemlerinin, iktidara yürüme niyet ve kararlılıklarının önünü kesmek, sürdürülmekte olan yerel ve "global" sömürünün sürmesi için gereken kanalları açık tutmak olarak özetlenebilir.

Sonraki günlerde yaşananlar, yaşayanların belleklerindedir.

O dönem içinde evleri bombalanan, sokak ortalarında dayak yiyen üyelerimizi, pusularda öldürülen, işkencelerde katledilen 210'a yakın arkadaşımızı, onların üzerinden yaşama hak ve güvencemizin ortadan kaldırıldığını belleklerimizden silebilir miyiz?

Örgütümüzün kapatıldığını, öylelikle en demokratik hakkımız olan örgütlenme ve bu yolla kendimizi ifade etme hakkımızın gasp edildiğini unutmak olası mı?

Görevlerine son verilmesi nedeniyle 3.854 öğretmen arkadaşımızın çocuklarının ve ailelerinin yaşadığı açlık, sefalet ve travmaların şimdilere kadar varan etkileri görmezlikten gelinebilir mi?

Anayasal hakkımızı kullanıyoruz diyenlerin kendilerinin anayasayı yok etmeleri, buna karşın bizleri “anayasayı ortadan kaldırmaya teşebbüs etmek” türünden son derece ağır, aynı derecede saçma bir nedenle yıllarca cezaevlerinde tutmaları unutulabilir mi?

Her şeye egemen olduğunu gösterebilmek için yedi günde yargılattığı 17 yaşındaki genci darağacına gönderenlerin, “çocukları ve gençleri zehirliyorsunuz” yargısı ile Sol Yayınlarının sahibini cezaevi nakil aracı içinde kaba dayak ile öldürtenlerin, görülmemiş bir hızla sekiz ayda TÖB-DER davasını bitirenlerin, “bir sağdan, bir soldan asma” ıllıklığını adil davrandıklarına kanıt olarak gösterenlerin, “...asmayalım da besleyelim mi?” diyebilecek düzeyde insanlıktan, insanlık değerlerinden uzaklaşanların sürdürmeye çalıştıkları bir düzen yok mu sayılmalıdır?

Bunları biz unutmadık. Hep bir “hesaplaşma”nın hesabını yaptık. TÖB-DER'in kapatılmasından sonraki yıllarda bir dergi etrafında, “abc'den sendikaya!” şiarı ile yola çıkanların, eleştirel çalışmaları sonucu örgütlen ve muhalefete devam et noktasına varmaları, öğretmenlerin geleneklerinden gelmektedir. TÖB-DER'li öğretmenler geçmişlerinden gelen görevlerinin bilincinde olarak mücadelelerine devam edeceklerdir.

Varlığımıza yönelik saldırılara karşı sürdürmekte olduğumuz mücadelenin anlatımına geçmezden önce, 12 Eylül ve sonrasında Kenan Evren'in konuşmalarının bir bölümü içinde, yasalara göre kurulup yönetilmesine karşın “gizli örgüt” olarak da yer alan TÖB-DER'in 12 Eylül hukuksuzluğunun bir belgesi olan “hukuksal serencamı”na kısaca bir göz atmakta yarar vardır.

*** * ***

1. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı (3) Numaralı Askeri Mahkemesi kararı

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı (3) Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 25.12.1981 günlü, 1980/7641 evrak (As.Savcılık), 1981/342 esas, 1981/1081 karar numaralı kararıyla; kısaltılmış adı TÖB-DER olan Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği'nin **"...Genel Merkezi ile tüm şubelerinin KAPATILMASINA ve buradaki demirbaş eşyaların hazineye İRAT KAYDINA (1630 S.K.nun 64/1 md. uyarınca)"** hükmedilmiştir. Karar, **"Beraat kararı ile 3 yılı aşan hürriyeti bağlayıcı cezaları muhtevi bölümü açısından temyizi kabil, bu kararın 3 yılı aşmayan bağlayıcı cezaları muhtevi kısmı açısından 1402 S.K.nu değiştiren 2301 S.K.nun 18/n maddesine göre temyizi kabil olarak oy sırası ve birliği ile..."** verilmiştir.

"Hazineye irat kaydedilmesine..." karar verilen, **"...buradaki demirbaş eşyalar"**dır. **"Buradaki"** sözcüğünün **"...TÖB-DER Genel Merkezi ile şubeleri..."** yerine kullanıldığı anlaşılmaktadır. Demek oluyor ki hazineye gelir yazılacak olan, TÖB-DER Genel Merkezi ile şubelerindeki **"...demirbaş eşyalar"**dır. Öyle ise, **"demirbaş eşya"** kavramının kapsamını belirlemek gerekir.

Hukukta **"demirbaş eşya"** kavramı, **"Devamlı olarak kullanılan devlet malı; bir taşınmazın kiraya verilmesinde kiraya dahil olan ve kiracı ile kiralayan arasında düzenlenen ve kiranın sonunda aynı cins ve değerde geri verilen veya değer eksilmesi kiracı tarafından ödenen eşya"** anlamlarında kullanılmaktadır (Doç. Dr. Ejder Yılmaz, Hukuk Sözlüğü, 2. baskı, Ankara-1982). Adalet Bakanlığının web sayfasında bulunan **"Hukuk Sözlüğü"**nde **"demirbaş"** sözcüğü **"Bir taşınmazın kiraya verilmesinde kiraya dahil olan, kiralamanın sonunda aynı cins ve değerde iade edilen veya değer eksilmesi kiracı tarafından tazmin edilen eşya"** biçiminde tanımlanmıştır. Türkçede **"demirbaş"** sözcüğünün anlamı, **"...b. a. 1 bir yere ya da bir kimsenin üzerine kayıtlı olarak bulunan, yitirilmemesi gereken ve resmi işlerde ya da o işte kullanılan, bir görevliden ötekine teslim edilerek devredilen eşya, 2 s. bu nitelikte olan (...), 3 mec. bir yerin, özellikle bir işyerinin eskilerinden olan (kimse)"**dir (Ali Püskülloğlu, Arkadaş Türkçe Sözlük, Arkadaş Yayınevi, Ankara, Eylül 1997). **1.6.1939 günü yürürlüğe giren Ayniyat Talimatnamesi'nin 60. maddesinde "demirbaş eşya ve mefruşat" kavramı "...muayyen bir miada tabi olmaksızın uzun zaman muhafaza ve istimal edilen eşya..."** biçiminde tanımlanmış, çeşitlerinin söz konusu talimatnameye ekli (1) numaralı cetvelde **"irae"** edildiği (gösterildiği) belirtilmiştir. Anılan cetvelde gösterilen demirbaş eşya türleri; **"bayraklar, devairde, bürolarda kullanılan alelumum kabili nakil**

eşya (duvar takvimi hariç), hastahane, revir, eczahane, laboratuvar, mektep, fabrika, atölye, matbaa, mücellithane vesair müessesatta kullanılan kabili nakil alelumum miadsız eşya (laboratuvarlarda kullanılan lamlar, tüpler ve kobaylar ve mümasilleri istihlak maddelerindedir), mutfak, çamaşırhane, yemekhane, yatakhanelerde kullanılan alelumum miadsız eşya, çay ve kahve takımları, alelumum ölçüler, her nevi musiki aletleri (radyolar, gramfonlar, plakları dahil), alelumum nakil ve cer vasıtaları ve eğer, semer ve koşum takımları ve yedekleri ve teferruatı, fotoğraf ve sinema makineleri ve aletleri ve bunların teferruatı -kiralanan suretile alınanlar hariç olmak üzere- sinema filimleri fotoğraf levazımından kağıt, cam, filim ve eczaları ise istihlak maddelerindedir), inşaat, tamirat ve hafriyat aletleri, atölyesi olmayan yerlerdeki marangozluk, dülgerlik, demircilik, saraçlık ve mümasili san'at aletleri, yangın söndürme alat ve vasıtaları, hara, çiftlik vesair zirai müesseselerde kullanılan alelumum alat, eşya ve makine ve nalbant aletleri vesair vesait, alelumum mühendislik ve mimarlık alat ve edevatı, her nevi çadırlar ve teferruatı, telefon aletleri, alelumum mürekkepli kalemler, (4736 sayılı, 23.8.1952 tarihli Mali Müşavere Komisyonu kararına göre değişik şekli) burslu, yatılı ve fakir öğrencilere okullar tarafından verilen ders kitaplarından maada alelumum kitaplar, haritalar, tablolar, levhalar, vantilatörler, portatif lambalar, yazı ve hesap makineleri, halı, seccade, yol keçe ve halıları, damızlık ve hizmet hayvanları, serum müesseselerinde kullanılan hayvanlar”dır. Görüldüğü üzere, “Ayniyat Talimatnamesi”nin 60. maddesinin yollamada bulunduğu (1) sayılı cetvelin içerdiği “demirbaş eşya”nın tümü, taşınabilir türdendir. Bu durum, taşınmazların “demirbaş eşya” kavramı içinde değerlendirilemeyeceğini kanıtlamaktadır.

TÖB-DER’in kapatılması sonucunu doğuran yargı kararı, bu dernek ile şubelerinin sadece “demirbaş”larının hazineye gelir kaydedilmesi doğrultusundadır. Karar, adı geçen derneğin taşınmaz malları hakkında nasıl bir işlem yapılacağını boşlukta bırakmıştır. Onedenledir ki TÖB-DER’in kapatılmasına ilişkin karar, taşınmaz mallarının hazinenin mülkiyetine geçirilmesinin hukuksal dayanağı olamaz.

2. Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin kararı

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı (3) Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 25.12.1981 günlü, 1980/7641 evrak (As.Savcılık), 1981/342 esas, 1981/1081 karar numaralı kararı, sanık ve TÖB-DER avukatları tarafından temyiz edilmiş, ancak Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin 15.2.1983 günlü, 1983/155 sayılı, 29.11.1983 günlü, 1983/862 sayılı kararlarıyla onanarak kesinleşmiştir.

3. Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı

TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu ile 19 arkadaşı, TCK'nin 141. maddesine karşı gelmekten dolayı açılan dava dolayısıyla sivil mahkemede yargılanmışlar, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 15.3.1989 gün ve 1986/121-1989/54 sayılı kararıyla aklanmışlardır.

4. Yargılamanın yenilenmesi istemi

Genel başkan olarak Gültekin Gazioğlu ile 19 arkadaşının Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 15.3.1989 gün ve 1986/121-1989/54 sayılı kararıyla aklanmaları, TÖB-DER vekilleri tarafından, yargılamayı gerektiren bir neden olarak düşünülmüş; aklanmaya ilişkin (kesinleşmiş) karar ile birlikte, Prof. Dr. Nevzat Toroslu'dan Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin söz konusu yargılama sırasında aldığı bilirkişi raporu, Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 5.2.1980 günlü, E: 317, K: 272 sayılı kararı, Manfred Buhr ile Alfred Kosing tarafından hazırlanan (1976 baskılı) Marksçı-Leninci Felsefe Sözlüğü'nün Almanca aslından çekilen ve **"işçi sınıfı bilimi"** kavramını açıklayan bölümünün fotokopisi de eklenerek yargılamanın yenilenmesi istenmiştir.

4. Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin kararı

Yargılamanın yenilenmesi istemi, Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin 27.11.1990 günlü, Esas: 1990/257, Karar: 1990/581 sayılı kararıyla reddedilmiştir. Ret kararında özetle şu görüşlere yer verilmiştir: Özel bir uzmanlığı gerektirmeyen, yargıcın genel ve meslek bilgisi ile aydınlatılması olanaklı konular için bilirkişiye başvurmaya gerek olmadığı; pozitif hukukun, doktrinin ve uygulamanın tartışmasız olarak üzerinde birleştikleri bir kaziyedir. Mahkemenin, TÖB-DER'in TCK'nin 141. maddesine aykırı davranarak yasa dışı bir örgüte dönüşmesine yol açan eylemlerin işlenip işlenmediğini dosyadaki tüm belgelerle kanıtları değerlendirerek takdir ve tespit etmesinde herhangi bir isabetsizlik yoktur. TÖB-DER'in MYK ve GYK üyesi olan hükümlülerin dosyada bulunan somut kanıtlarla saptanan eylemlerinin, kasıt ve niyetleri itibarı ile, başlangıçta 1630 sayılı yasaya uygun olarak kurulan (söz konusu) derneği, TCK'nin 141. maddesinde tanımı ve yaptırımı bulunan yasa dışı dernek durumuna dönüştürdüğünü kabul eden mahkemenin bu kabulünde bir hataya rastlanmamıştır. Bilirkişi raporunun 353 sayılı yasanın 228. maddesindeki anlamda kanıt olarak kabulü olanaklı görülmemiştir. Bu rapora dayanan Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi kararı da Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 5.2.1980 günlü, E: 317, K: 272 sayılı kararındaki ve Prof. Dr. Nurullah Kunter'in Yargıtay Dergisi'nin Ocak-Nisan 1988 günlü

1-2. sayısının 42-64 üncü sayfalarında ileri sürdüğü anlamda içtihat değişikliği olarak kabul edilemez. Çünkü söz konusu karar ile makale, aynı mahkemenin kendi içtihadını değiştirmiş olmasını esas almaktadır. Olayımızda gerek askeri mahkeme, gerekse Askeri Yargıtay, içtihadını henüz değiştirmemiştir. Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi kararı, yetersiz bilirkişi incelemesine dayandırılmıştır. İkinci olarak (bu karar) sivil yargıda bidayet mahkemesi kararıdır.² Hükümlüler, TÖB-DER’i TCK’nin 141. maddesindeki tanıma uygun biçimde yönetmişlerdir. Bir bölümü de bu derneğin Genel Yönetim Kurulu’na girmiştir. Dolayısıyla TCK’nin 141/1,5. maddesine aykırı davrandıkları, mahkemece ve Askeri Yargıtay’ca kabul edilmiştir. Onlar, sadece yukarıda adı geçen sözlükteki “işçi sınıfının bilimi”ne değil, aynı zamanda “devrim” ve “demokrasi” kavramlarına da dayanmışlardır. Bu sözlüğün dava dosyasından çıkarılması ve kanıt olarak kabul edilmemesi, var olan kanıtların sanıkların lehine değiştirilmesini, aklanmalarına karar verilmesini gerektirmez.

5. Ceza hükmünün ortadan kalktığını gösteren belge

Dördüncü Kolordu Komutanlığı Nezdine Kurulu Sıkıyönetim Askeri Savcılığı (Ankara) tarafından hazırlanan 1.8.1991 gün ve 1984/163 sayılı (İbrahim Nacar hakkındaki) “**BELGE**”de 12.4.1991 gün ve 20843 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun 23/c maddesi uyarınca TCK’nin 141/5. maddesinin yürürlükten kaldırıldığı, TCK’nin 2/1. maddesinde “**İşlendiği zamanın kanununa göre cürüm veya kabahat sayılmayan fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Eğer böyle bir ceza hükmü olunmuşsa icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.**” dediği, bu kural göz önünde bulundurularak adı geçen kişi ile ilgili sözü edilen mahkûmiyet hükmünün ORTADAN KALKMIŞ OLDUĞUNUN dosyanın incelenmesinden anlaşıldığı, bu belgenin adı geçen in isteği üzerine verildiği yazılmıştır.

6. TÖB-DER’in kapatılması kararının ortadan kaldırılması istemi

Avukat İlhan Dişçi ile Avukat Akay Sayılır, “**ANKARA 4. KOLORDU KOMUTANLIĞI ASKERİ MAHKEME BAŞKANLIĞI’NA**” (“**Hukuk**” birimine 24.12.1991 günü gönderildiği anlaşılan) günsüz bir dilekçe vermişlerdir. Bu dilekçede;

2 Hukuksal dayanaktan yoksun olan bu değerlendirme; bidayet mahkemesi kararları ile temyiz başvurularını inceleyen (üst) mahkeme kararları arasında ayırım yapılmasını, bidayet mahkemesi kararlarının hukuksal değerinden ve bağlayıcılığında kuşku duyulmasını özendirici niteliktedir.

a) TÖB-DER yöneticileri hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 No'lu Askeri Mahkemesi'nde TCK'nin 141. maddesine karşı gelmekten (muhalafetten) bir kamu davasının açıldığı, yapılan yargılama sonucunda dernek yöneticilerinin TÖB-DER'i yasa dışına (yasa dışı bir örgüte) dönüştürdükleri kabul edilerek adı geçen mahkemenin 25.12.1981 günlü, E: 1981/342, K: 1981/1081 numaralı kararıyla sanıkların cezalandırılmasına ve derneğin kapatılmasına karar verildiği, bu kararın Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin 15.2.1983 günlü, E: 1983/1, K: 1983/155 numaralı kararıyla onanarak kesinleştiği belirtilmiştir.

b) Yukarıda esas numarası belirtilen davada, sanıklar hakkında verilen hükmün bir sonucu olarak **'derneğin kapatılmasına'** da karar verildiği, suç gününde yürürlükte olan 1630 sayılı Dernekler Yasası'nın 64. maddesinde, yasanın 4. maddesinde yer alan **"kurulması yasak dernekleri kuranlar"** hakkında mahkûmiyet hükmü verilmesi halinde, derneğin kapatılmasına da karar verileceğinin yer aldığı, derneğin kapatılmasının mahkûmiyet koşuluna bağlandığı, kapatma kararının bu yasal koşula dayandırıldığı anlatılmıştır.

c) Resmi Gazete'nin 12.4.1991 günlü sayısında yayınlanarak yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 23/c maddesinin TCK'nin 141. maddesini yürürlükten kaldırdığı anımsatılmıştır.

d) TCK'nin **"İşlendiği zamanın kanununa göre cürüm veya kabahat sayılmayan fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Eğer böyle bir ceza hükmü olunmuşsa icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar."** biçimindeki 2/1. maddesine yollamada (atıfta) bulunulmuştur.

e) Kesinleşmiş hükümlerde de **'lehe'** olan yasa kurallarının uygulanmasını zorunlu kılan bu madde (TCK, m. 2/1) uyarınca 3713 sayılı yasa ile yürürlükten kaldırılan ve sanıklar hakkında verilen mahkûmiyet hükmüne dayanak olan TCK'nin 141. maddesinin dernek tüzel kişiliği açısından da yürürlükte olduğunun düşünülmemeyeceğine vurgu yapılmış, bu nedenlerle TÖB-DER hakkında verilen kapatma kararının ortadan kalktığına karar verilmesi istenmiştir.

7. Dördüncü Kolordu Komutanlığı Nezdinde Kurulu Sıkıyönetim Askeri Savcılığı (Ankara) adına Hakim Kıdemli Yüzbaşı SYNT. Askeri Savcısı Metin DAŞDELEN imzasıyla Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi Kıdemli Hâkimliğine yazılan 26.11.1991 günlü, 1981/342 Synt.An.3 sayılı **"mütalaa"**da, **"Avukat İlhan DİŞÇİ ve Akay SAYILIR'ın 22.11.1991 günlü Sıkıyönetim**

Askeri Mahkemesi Kd. Hakimliğine yönelik yazılı başvurularının düşüncesini sunmak üzere Savcılığımıza gönderildiği görülmekle anılan dilekçe ve ekleri incelendi.” denildikten sonra; adı geçen dernek vekillerinin, başvurularında, TÖB-DER davası olarak bilinen Ankara Synt. (3) numaralı Askeri Mahkemesi’nin 25.12.1981 günlü, E: 1981/342, K: 1981/1081 sayılı kararının 3713 sayılı yasanın 23/c maddesi uyarınca TCK’nin 141. maddesinin kaldırıldığı dikkate alınarak, ortadan kalkması sonucu bu kararda kapatılması belirtilen TÖB-DER’in kapatılması kararının da kaldırılması gerektiğini savundukları, bu yönde bir karar verilmesini istedikleri, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı (3) Numaralı Askeri Mahkemesi’nin sözü edilen kararı ile söz konusu derneğin yönetim ve merkez yürütme kurulları üyelerinden oluşan sanıkların TCK’nin 141. maddesi uyarınca mahkûmiyetlerine, bir bölüm sanıkların da aklanmalarına karar verilerek **verilen bu karar sonucu** 1630 sayılı Dernekler Yasası’nın 64/2. maddesi dikkate alınarak TÖB-DER’in kapatılmasına karar verildiği; 12.4.1991 gününde yürürlüğe giren 3713 sayılı yasanın 23/c maddesi ile TCK’nin 140, 141, 142 ve 163. maddelerinin yürürlükten kaldırıldığı olgusu dikkate alındığında 1630 sayılı yasanın 4 ve 35/1 maddelerindeki³ eylemleri işlediklerinin mahkeme kararıyla saptanması hususunun hukuksal açıdan boşta kaldığı, 3713 sayılı yasanın 23/c maddesinin dernek yöneticilerinin işledikleri suç suçu olmaktan çıkardığına göre TCK’nin 2. maddesi dikkate alındığında artık derneğin kapatılmasına neden olan önkoşulun kalkması nedeniyle anılan kararda verilen TÖB-DER’in kapatılması kararının da gerek 1630 ve gerekse 6.10.1983 gününde yürürlüğe giren 2908 sayılı Dernekler Yasası’nın derneklerin kapatılmasına ilişkin yasal koşulunun da ortadan kalktığı, (bu nedenle) 6.3.1983 günü yürürlüğe giren 2908 derneklerin kapatılmasına ilişkin diğer hükümleri saklı kalmak koşuluyla TÖB-DER’in kapatılması kararının ortadan kaldırılması gerektiği yolundaki düşünceye yer verilmiştir.

8. TÖB-DER’in kapatılması kararının ortadan kaldırılması isteminin reddi

ANKARA 4. KOLORDU KOMUTANLIĞI NEZDİNDE KURULU SIKIYÖNETİM (1) NUMARALI ASKERİ MAHKEMESİ, 28.11.1991 günlü, E: 1981/342, K: 1991/306 numaralı kararla, askeri savcılığın görüşüne katılmamış ve TÖB-DER avukatlarının istemlerini reddetmiştir. Ret kararının dayandırıldığı gerekçe, söz konusu kararda şöyle dile getirilmiştir:

“Mülga 1630 Sayılı Dernekler Kanununun 45 nci maddesinde yer alan, dernek tüzel kişiliğinin sona ermesini gerektiren ‘KAPATMA KARARI’

3 “Mütalaa”da “maddelerindeki” sözcüğü yerine “...nolu fıkralarındaki” sözcükleri kullanılmıştır.

cezai bir müeyyide olmayıp, zararlı bir faaliyetin devamına engel olan idari bir tedbirdir.”

“Keza hakiki kişilerin suçuna bağlı olan ceza mahkûmiyetinin kanuni bir neticesi de değildir. Zira T.C.K.numuz hükmi şahısları suç faili olarak kabul etmiş değildir. Bu Kanunun sistematüğinden de ceza mahkûmiyetinin kanuni neticelerinin gerçek şahıslarla ilgili olduğu görülmektedir.

“Binnetice yukarıdaki ilamda belirtilen TÖB-DER’le ilgili kapatma kararı T.C.K.nun 2. maddesi uygulamasına tabi değildir. Bu itibarla kapatılan TÖB-DER vekillerinin talepleri yerinde görülmemiştir. (...)”

9. TÖB-DER’in kapatılması kararının ortadan kaldırılması isteminin reddi kararının temyizi

Avukat İlhan Dişçi ile Avukat Akay Sayılır, “TÖB-DER Tüzel Kişiliği Vekilleri” olarak “ASKERİ YARGITAY BAŞKANLIĞI’NA SUNULMAK ÜZERE ANKARA 4. KOLORDU KOMUTANLIĞI NEZDİNDE KURULU SIKIYÖNETİM 1 NUMARALI ASKERİ MAHKEME BAŞKANLIĞI’NA” verdikleri bir dilekçe ile temyiz başvurusunda bulunmuşlardır. 11.12.1991 günlü bu temyiz dilekçesinde;

a) TÖB-DER ile yöneticileri hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı (3) Numaralı Askeri Mahkemesi’nde TCK’nin 141. maddesine karşı gelmekten (muhafeften) bir kamu davasının açıldığı, yapılan yargılama sonucunda ve iddia doğrultusunda adı geçen mahkemenin 25.12.1981 günlü, E: 1981/342, K: 1981/1081 numaralı kararıyla sanıkların cezalandırılmasına ve derneğin kapatılmasına karar verildiği, bu kararın Askeri Yargıtay 4. Dairesi’nin 15.2.1983 günlü, E: 1983/1, K: 1983/155 numaralı kararıyla onanarak kesinleştiği belirtilmiştir.

b) Resmi Gazete’nin 12.4.1991 günlü sayısında yayınlanarak yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası’nın 23/C maddesi ile (TÖB-DER yöneticisi oldukları ve TCK’nin 141. maddesine aykırı davrandıkları gerekçesiyle cezalandırılan) sanıkların mahkûmiyetlerine ilişkin hükmün ortadan kaldırıldığı vurgulanmış; söz konusu hükmün yasal sonucu olan derneğin kapatılması konusundaki hükmün de ortadan kaldırılmasının istendiği, ancak, hüküm mahkemesinin (bozulması istenilen 28.11.1991 günlü, E: 1981/342, K: 1991/306 numaralı kararla) bu isteği reddettiği açıklanmıştır.

c) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi’nin temyiz konusu kararında mülga 1630 sayılı Dernekler Kanunu’nun 45. maddesinde yer

alan ‘kapatma kararı’nın ceza yaptırımını değil, bir önlem olduğunun, ceza mahkûmiyetinin yasal sonucu sayılamayacağını, dolayısıyla olayda TCK’nin 2. maddesinin uygulanamayacağını ileri sürüldüğüne, istemin bu gerekçeye dayanılarak reddedildiğine değinilmiştir.

d) Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı (3) Numaralı Askeri Mahkemesi’nin TÖB-DER’in kapatılması kararının 1630 sayılı yasanın 45. maddesine göre değil, 64/1. maddesine göre verildiği, 64/1. madde uyarınca verilen kapatma kararının ceza mahkûmiyetine bağlı ve onun sonucunda verilmiş bir karar olduğu, (kapatma kararının yasal dayanağı olan) maddede suç sayılan eylemler ile bu eylemler için verilecek cezaların sıralanmasından sonra “...ve her halde derneğin kapatılmasına karar verilir” denmesinden, yöneticileri cezalandırılan derneğin bu cezalara bağlı ve onların sonucu olarak kapatılacağını, yasanın, gerçek kişi olan yöneticilerle tüzel kişi olan dernek arasında bir ayırım yapmadığının, atılı suçun işlendiğinin saptanması durumunda sanık dernek yöneticilerinin cezalandırılması ile derneğin kapatılmasına bir arada karar verilmesini kurala bağladığının kolayca anlaşılabilceği savunulmuştur.

e) Derneğin kapatılmasını dernek yöneticilerinin suç işlediklerinin saptanması, dolayısıyla cezalandırılması koşuluna bağlayan yasa kuralının, cezaların ortadan kaldırılması ile derneğin kapatılması kararının da ortadan kalkmış sayılmasını zorunlu kıldığı, bu hukuksal zorunlulukla çelişen temyiz konusu kararın bozulması gerektiği ileri sürülmüştür.

f) Temyiz konusu kararda kapatma kararının “**idari bir tedbir**” (yönetmel önlem) olarak nitelendirildiği, oysa bu kararın 1630 sayılı yasanın “**Ceza Hükümleri**” bölümünde yer alan bir maddeye dayandırıldığı ve ceza yaptırımını olarak verildiği, ceza usul hukukumuzdaki önlemin bilinen örneğinin tutuklama olduğu, bir an için derneğin kapatılmasının bir önlem olduğu düşünülse bile, tıpkı tutuklamadaki gibi bu önlemin de bir mahkeme kararıyla kaldırılması olanağının bulunduğu, bu bakımdan hüküm mahkemesinin salt 1630 sayılı (mülga) yasanın 45. maddesine dayanması ve onu irdelemesinin kapatma kararına “**idari**” olma niteliği kazandıramayacağı, 45. maddenin valiliğe verilen dernekleri “**faaliyetten alkoyma**” yetkisini içerdiği, TÖB-DER’in kapatılması kararının böyle bir yetki ile ilişkilendirilemeyeceği ortaya konulmuştur.

g) TCK’nin 2. maddesine yollama yapılmış, söz konusu madde ile 3713 sayılı yasa kuralları uygulanarak yöneticileri hakkındaki mahkûmiyet hükmü ortadan kaldırılan TÖB-DER’in kapatılması kararının da ortadan kaldırılması gerekirken aksi yönde verilen kararın bozulması istenmiştir.

10. Temyiz isteminin reddi

Askeri Yargıtay 4. Dairesi, 05.5.1992 günlü, E: 1992/270, K: 1992/267 sayılı kararı ile TÖB-DER vekillerinin temyiz başvurularını reddetmiştir. Ret kararında olay ve temyiz konusu karar özetlendikten sonra şöyle denilmektedir:

“Av. Akay Sayılır’ın Ankara 15 inci Noterliğinin 28.8.1978 tarih ve 23155 yevmiye numaralı vekâletnamesi ile Av. İlhan DİŞÇİ’nin de Ankara 14 nci Noterliğinin 23.9.1976 tarih ve 20643 yevmiye numaralı vekâletnameleri ile TÖB-DER kısa adlı Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneğinin umumi vekilleri oldukları anlaşılmakta ise de;

TÖB-DER Genel İdare Kurulu üyeleri ile Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin TCK.’nun 141 ve 142 nci maddeleri gereğince cezalandırılmalarına ve bu cezalandırmaya bağlı olarak⁴ TÖB-DER’in merkezi ile şubelerinin 1630 sayılı Dernekler Kanununun 64/1 nci maddesi gereğince kapatılmasına ve eşyalarının⁵ Hazineye irat kaydına dair Ankara Sıkıyönetim K.lığı nezdinde kurulu 3 no’lu Askeri Mahkemenin 25.12.1981/342-1081 sayılı kararı, Askeri Yargıtay 4. Dairesinin 31.3.1983 tarih ve 1983/1-155 sayılı kararı ile onanmak suretiyle kesinleştikten sonra infaz edildiğine, kararın gerekleri tamamen yerine getirilmek sureti ile infaz bitirilmiş ve bu suretle TÖB-DER’in tüzel kişiliği ortadan kalktığına;

Tüzel kişinin kişiliğinin ortadan kalkması halinin gerçek kişilerin ölümüne kıyaslanarak, verdikleri vekâleti B.K.nun 397 nci maddesindeki manada sona erdiren bir sebep olarak kabul edilmekte zaruret olup doktrin ve uygulamanın da bu yönde olmasına nazaran;⁶

Müracaat eden avukatların geçerli vekâletnameleri bulunmaması, bu durumda da mahkeme tarafından verilmiş bulunan ve istemin reddine ilişkin olan karara itiraz ehliyetleri olmadığı cihetle;

İtirazın REDDİNE;

5.5.1992 tarihinde oybirliği ile ve tebliğnameye uygun olarak karar verildi.”

4 Altı tarafımızdan çizilen bu ibare, kapatma kararının bir yönetsel önlem değil, TÖB-DER yöneticilerinin cezalandırılmalarına bağlı ve onun yasal sonucu olarak verildiğini, cezalandırma olmasaydı adı geçen örgütün kapatılmasının da söz konusu olamayacağını ortaya koymaktadır.

5 Hazineye irat kaydedilmesine karar verilenin TÖB-DER’in taşınmazları değil, “...eşyaları...” olduğu, Askeri Yargıtay 4. Dairesi tarafından da kabul edilmiştir. Türkçede “eşya” sözcüğü, “Türlü amaçlarla kullanılan, insan yapısı, taşınabilir cansız nesnelerin bütünü” anlamında kullanılır (Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük). Bu sözcüğün hukuksal anlamı da Türkçe anlamından farklı değildir.

6 Bu değerlendirme doğru sayılması, tüzel kişiliği hukuka açıkça aykırı olarak sona erdirilen örgütlerin uğradıkları bu hukuk dışı işlemi vekil aracılığıyla yargı önüne götürme olanaklarının tümüyle ellerinden alınması sonucunu doğurur. Demokratik bir toplum, böyle bir sonucu kabul edemez.

11. AİHM'e başvuru

Türkiye'de hukuksal olanakların tüketilmesi üzerine konu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşınmıştır. AİHM'ye başvuru, TÖB-DER tüzel kişiliği adına Gültekin Gazioğlu tarafından, 26.04.1994 günlü dilekçe ile yapılmıştır. Dilekçede, özet olarak şu görüş ve değerlendirmelere yer verilmiştir:

a) TÖB-DER (Tüm Eğitim ve Öğretim Emekçileri Birleşme ve Dayanışma Derneği) yöneticileri hakkında, 1981 yılında, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde TCY'nin 141 ve 142. maddelerine muhalefetten dava açılmış, adı geçen mahkemenin 25.12.1981 günlü, 1981/342-1081 sayılı kararı ile yöneticilerinin cezalandırılmasına ve bu cezaya bağlı olarak yürürlükten kaldırılan 1630 sayılı Dernekler Yasası'nın 64. maddesi uyarınca, TÖB-DER merkez ve şubelerinin kapatılmasına, derneğin tüm malvarlığının hazineye intikaline karar⁷ verilmiştir. Bu karar, Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin 05.5.1992 gün ve E: 1992/270, K: 1992/267 sayılı kararı ile onanarak kesinleşmiştir.

b) Başvurumuz, TÖB-DER'in 1983'te kapatılması ve tüm malvarlığının hazineye irat kaydedilmesi hakkındaki karar ve bu kararın sonuçları nedeniyle derneğin haklarının ihlal edilmesi değildir. Çünkü Türkiye, Komisyona başvuru hakkını 28.1.1987 günü kabul etmiştir. Bu nedenle, 1983'te verilmiş bir kararın Komisyona iletilmesi, kuşkusuz, söz konusu olamaz.

c) Başvurumuzun nedeni, Türk Hukuk Mevzuatında oluşan değişiklikler ve yeni düzenlemeler, özellikle 12.4.1991'de yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası nedeniyle, Türk yargı organlarına yaptığımız başvurunun sonuçsuz kalması, yeni hukuksal düzenlemelere göre (TÖB-DER'in) haklarının ihlal edilmiş olmasıdır.

d) TÖB-DER'in hakları, 1983'te verilen kararlarla değil, yeni yasal düzenlemelere göre tanınmaması nedeniyle ihlal edilmiştir.

f) Yeni yasal düzenlemeler ve 3713 sayılı yasanın yürürlüğe girmesi nedeniyle TÖB-DER'in kapatılması kararının kaldırılması istemiyle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'ne yaptığımız başvuru, 22.11.1991 günlüdür. Bu başvurumuzun reddine ve onanmasına ilişkin kararlar, tüm hukuksal yolları kapatmış ve bizi Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na başvurmak zorunda bırakmıştır. Askeri mahkemeye yaptığımız başvuru 22.11.1991 günlü olduğuna

⁷ Oysa 25.12.1981 günlü, 1981/342-1081 sayılı kararın son paragrafında "TÖB-DER Genel Merkezi ile tüm şubelerinin KAPATILMASINA, ve buradaki tüm demirbaş eşyaların hazineye İRAT KAYDINA..." karar verildiği belirtilmektedir.

ve o gün “bireysel başvuru” hakkımız bulunduğuna göre, yakınma konusu uyuşmazlıkla ilgili olarak ulusal düzeyde verilmiş son yargısal karar gününden, yani 10.9.1993 gününden itibaren 6 aylık süre içinde ve 8 Mart 1994 günü Komisyonunuza başvurulmuş olması, Sözleşmenin 26. maddesinden belirlenen süreye uygundur. Başvurumuz, hukuksal süre içinde yapılmaktadır.

g) Resmi Gazete'nin 12.4.1991 günlü sayısında yayınlanarak yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 23/c maddesi TCK'nin 141 ve 142. maddelerini yürürlükten kaldırmıştır. (Böylece) TCK'nin 2. maddesi uyarınca TÖB-DER yöneticileri hakkındaki mahkûmiyet hükmü, tüm sonuçları ile birlikte ortadan kalkmıştır.⁸

h) Bu yasa kuralları esas alınmak suretiyle, ceza mahkûmiyetine bağlı olarak verilen TÖB-DER'in kapatılması kararının kaldırılması istemiyle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'ne yaptığımız başvuru, Askeri Savcılığın kapatma kararının kaldırılması gerektiğine ilişkin görüşüne karşın, 28.11.1991 günlü, E: 1981/342, K: 1991/306 sayılı kararlar reddedilmiştir. Temyiz başvurusuz Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin 05.5.1992 günlü, E: 1992/270, K: 1992/267 sayılı kararı ile reddedilmiş, “**yazılı emirle bozma**” istemimiz Milli Savunma Bakanlığı'na kabul edilmemiş, kararın düzeltilmesi istemimiz de Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın 10.9.1993 günlü, 1993/2274 sayılı yazıları ile uygun görülmemiştir. Türkiye'de tüketilen bu son başvuru yoluna ilişkin karar, tarafımıza, 20.09.1993'te tebliğ edilmiştir.

i) TÖB-DER'in kapatılması kararının kaldırılması istemi, 3713 sayılı yasanın 23/c maddesi ile TCK'nin 2. maddesine⁹ dayandırılmıştır. TÖB-DER'in kapatılması kararı, yöneticilerinin cezalandırılmalarına dayalı ve bu cezaların yasal bir sonucu olarak verilmiştir. Öte yandan, 12.4.1991 gününde yürürlüğe giren 3713 sayılı yasanın 23/c maddesi ile TCK'nin 140, 141, 142 ve 163. maddeleri yürürlükten kaldırılmış, TÖB-DER yöneticilerinin cezalandırılmalarına neden olan TCK'nin 141. maddesine muhalefet, suç olmaktan çıkarılmıştır. Bu yasal düzenlemelerle TCK'nin 2. maddesi birlikte değerlendirildiğinde, yöneticileri

8 Çünkü başvuru gününde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK'nin 2/1. maddesi “İşlendiği zamanın kanununa göre cürüm veya kabahat sayılmayan fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Eğer böyle bir ceza hüküm olunmuşsa icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.” kuralına yer vermişti. 5237 sayılı TCK'nin 7/1. maddesi de aynı içeriktedir: “İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolünmüşse infazı ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.”

9 Başvuru sırasında yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK'nin 2. maddesinden söz edilmektedir.

hakkındaki mahkûmiyet hükmü ortadan kaldırılan bir derneğin, kapatılmasına ilişkin kararın da ortadan kaldırılması gerektiği sonucuna varılır. Çünkü derneğin kapatılmasına neden olan dayanak ortadan kalkmıştır.

j) Bu hukuksal duruma karşın, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 28.11.1991 günlü kararı ile, derneğin kapatılması, ceza yaptırımı değil, yönetsel önlem olarak kabul edilmiş; TCK'nin 2. maddesinin ancak gerçek kişilere uygulanacağı, TÖB-DER ile ilgili kapatma kararının TCK'nin 2. maddesinin uygulanmasına tabi olmadığı gerekçesi ile istemimiz reddedilmiştir. Bu ret kararının bozulması doğrultusundaki istemimizi inceleyen Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin temyiz incelemesi sonucunda verdiği 05.05.1992 günlü kararda; olay özetlendikten, TÖB-DER'in kapatılması kararının onanarak kesinleştiğine, tümüyle uygulandığına, böylece adı geçen derneğin tüzel kişiliğinin ortadan kalktığına değinildikten sonra, tüzel kişiliği sona eren bir dernek gerçek kişilerin ölümü ile karşılaştırılmakta ve bu derneğin tüzel kişiliği ortadan kalkmadan önce verdiği vekâletin tüzel kişiliğinin sona ermesi ile birlikte geçersiz duruma geleceğinin (Borçlar Yasası'nın 397. maddesindeki anlamda sona ereceğinin) kabul edilmesinde zorunluluk bulunduğu, doktrin ve uygulamanın da bu yönde olduğu gerekçesine dayanılarak başvurumuzun “**ehliyet**” yönünden reddedildiği belirtilmektedir. Milli Savunma Bakanlığı'nın 29.06.1993 günlü yazısında “**yazılı emirle bozma**” yoluna başvurma olanağının bulunmadığı bildirilmiştir. Kararın düzeltilmesi istemimiz ise, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 10.09.1993 günlü yazısı ile ve Askeri Yargıtay 4. Dairesi'nin kararında bir yanlışlığın bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

k) Oysa derneğin kapatılmasına ilişkin karar, ceza mahkûmiyetinden soyutlanarak bağımsız bir yönetsel önlem olarak kabul edilemez. Çünkü kapatma kararı, dernek yöneticilerinin cezalandırılmalarına ilişkin kararın yasal sonucudur ve bu cezalandırılma koşuluna bağlı olarak verilmiştir.¹⁰ (“**Kapatma kararı**”nın önkoşulu niteliğindeki) mahkûmiyet kararları yasa ile ortadan kalktığına göre, dayanaksız kalan kapatma kararı da (idari önlem de) sonuçları ile birlikte ortadan kalkmıştır.

l) Tüzel kişiliğin sona ermesi ile vekâletnamelerin geçersiz duruma geleceği yolundaki değerlendirme, BY'nin 397. maddesine dayandırılmıştır. Kararda, tüzel kişiliğin ortadan kalkması, gerçek kişilerin ölümüne benzetilmiştir. İsabetsiz olan bu benzetme (yorum), gerçek kişilerin ölümü ile doğan hukuksal sonuçların tüzel kişiliğin sona ermesi durumunda da düşünülmesini (tanınmasını) gerektirir. Nitekim, BY'nin 397. maddesi, vekâletin sona ermesinin vekil edenin çıkarlarını

10 Değişik anlatım biçimiyle de olsa bu gerçek, Askeri Yargıtay kararında da kabul edilmektedir.

tehlikeye koyması ya da işin niteliğinin gerektirmesi durumunda vekillik sözleşmesinin süreceğini de kurala bağlamaktadır. Askeri Yargıtay, BY'nin 397. maddesinin sadece 1. fıkrasını hükme esas almakta, 2. fıkrasından hiç söz etmemekte, yasaya ve hakkaniyete uygun düşmeyen bir sonuca ulaşmaktadır.

m) Yöneticileri hakkındaki cezalandırma kararı tüm sonuçlarıyla ortadan kalkan kapatma kararının kaldırılmamasına ilişkin (hukuksal dayanaktan yoksun) karar, vekil eden derneğin durumunu askıda bırakmıştır. Dernek vekillerinin yetkisizliği kabul edilirse, doğal olarak onları vekil eden yöneticilerin de yetkisizliği söz konusu olacaktır. Bu durumda, derneğin hukuksal durumu askıda kaldığı için, çıkarları da haleldar edilmiş olacaktır. Öyle ise, ayrıntıları belirtilen hukuksal boşluk içinde derneğin hukuksal çıkarlarını kim koruyacaktır? Kıyas yoluyla uygulanan Borçlar Yasası'nın 397. maddesinin 2. fıkrası, olayımızda nasıl yorumlanıp uygulanacaktır?

n) (TÖB-DER'in kapatılması kararının ortadan kaldırılması doğrultusundaki istemimizi reddeden) askeri mahkemeler, işin sadece biçimsel yönünü ele almışlar, dayanağı ortadan kalkan kapatma kararı konusunda hakkaniyete uygun çözüm getirmemişlerdir.

o) 12 Eylül döneminden, özellikle TMY'nin yürürlüğe girmesinden sonra tüm siyasi partilerin kapatılma kararları ortadan kaldırılmış, malvarlıkları geri verilmiştir. DİSK ve HALKEVLERİ gibi demokratik kuruluşlar da malvarlıklarını geri almışlar, bugün etkinliklerini sürdürür konuma gelmişlerdir. Türkiye'de etkinliğe geçmeyen ve malvarlığı geri verilmeyen tek kuruluş, öğretmenlerin örgütü TÖB-DER'dir.

p) Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrasında **“Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir...”** kuralı yer almaktadır. TÖB-DER'in kapatılmasına ilişkin kararın yeni hukuksal duruma göre geri alınmasına ilişkin istemimizi inceleyen askeri mahkeme ile Askeri Yargıtay'ı, bağımsız mahkemeler olarak kabul etme olanağı yoktur. **“Kuvvetler ayrılığı”** (ilkesi) gereği siyasi iktidarın baskısından ve etkisinden uzak olmaları gereken söz konusu mahkemelerin yargıçları, Milli Savunma Bakanı ile Başbakan'ın ortak kararnamesi ile atanmaktadır (357 sayılı yasa, m.16). Yargıcın kendisini atayanların etkisinden ve baskısından kurtulmaları, yansızlıklarını korumaları olanaksızdır. Askeri mahkemelerin yargıçları, mahkemenin nezdinde kurulduğu

birlik komutanının buyruğundadır (357 sayılı yasa, ek 10. madde). Hiyerarşik amir, “**ast**”ına her tür buyruğu, talimatı verme, telkin ve tavsiyede bulunma yetkisine sahiptir. Bu mahkemeler, aynı zamanda “**tabii hâkim**” ilkesine aykırı olarak kurulmuş “**olağanüstü mahkeme**”lerdir. 12 Eylül döneminde bu mahkemelerin türlü baskı ve telkinlerle karşılaştıkları, kararı beğenilmeyen mahkemelerin kaldırıldıkları, yargıçlarının görevden alındığı, yaşayan ve bu tür işlemlerle karşılaşan yargıçların ağzından basında yer almıştır. Bağımsız ve yansız olamayacakları açıklanan bu mahkemelerin, yakınma konusu olayda, hukuka uygun karar verdiklerini kabul etme olanağı yoktur. Bu husus, olayların açıklanması bölümünde yasal dayanakları ile ortaya konmuştur. Görüşümüz, ekli yargı kararı ile de somutlanmaktadır. Nitekim, TÖB-DER tüzel kişiliği ve yöneticileri hakkında, aynı maddi olay ve suçlamalarla (isnatlarla) açılan bir kamu davası, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nce verilen aklanma kararı ile sonuçlanmış, karar kesinleşmiş, derneğin kapatılması da söz konusu olmamıştır (Esas No: 1986/121).

r) İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin) 11. maddesinde “**herkes, barışçı amaçlarla toplantılar yapmak, demek kurmak ve ayrıca, çıkarlarını korumak için, başkaları ile birlikte sendikalar kurmak ve bunlara katılmak haklarına sahiptir.**” denilmektedir. Dernek, sendika kurma ve bunlara katılma hakkının, kurulmuş olan dernekteki kimi yasal hakları, o arada (derneğin) etkinliklerini sürdürmesi hakkını da kapsamı zorunludur. Bu anlamda, derneğin etkinliklerini sürdürme hakkının AİHS’nin 11. maddesi kapsamında “**mütalaa**” edilmesi gerekir. Yasaya ve yöntemine uygun biçimde kurulmuş, ancak sonradan çalışmaları durdurulan bir derneğin, yasal engel kalktıktan sonra çalışmalarının engellenmesi, sözleşmenin 11. maddesinin “**ihlal**”i sonucunu doğurur. TÖB-DER’in kapatılmasının dayanağı, yöneticilerinin TCK’nin 141. maddesine aykırı eylemler nedeniyle cezalandırılmalarıdır. Söz konusu madde ile ona dayanılarak verilen ceza kararları, 3713 sayılı yasanın 23/c maddesi ile (TCK’nin 2. maddesi uyarınca) tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkmış, TÖB-DER’in kapatılmasına ilişkin karar da dayanaksız kalmıştır. Bu nedenle, vekil eden derneğin kapatılmasına ilişkin kararın kaldırılmaması ve etkinliklerini sürdürmesinin engellenmesi, AİHS’nin 11. maddesi ile tanınan hakkın “**ihlal**”i sonucunu doğurmakta ve Yüksek Akit Taraf T.C. Hükümeti, sözleşmeye aykırı bir davranış içerisine girmektedir.

s) TÖB-DER’in kapatılması kararının kaldırılmaması, etkinliklerini sürdüremeyecek konumda bırakılması, doğal olarak, hazineye devredilen ve maddi değeri trilyona yaklaşan dernek mallarının geri alınmaması sonucunu

doğurmuştur. Yasal dayanaktan yoksun biçimde hazine elindeki bu mallar nedeniyle Ek Protokol'ün 1. maddesine aykırı olarak, mülkiyet hakkımız açıkça “**ihlal**” edilmiştir. Oysa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokol'ün 1. maddesine göre, gerçek ve tüzel kişiler, ancak, kamu yararı nedeniyle ve yasayla öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mülkiyet hakkından yoksun bırakılabilir.¹¹ Olayımızda, yakınan (vekili olduğumuz) derneğin mallarının, bugün, yakınılan âkit tarafın elinde bulunmasını haklı kılabilecek herhangi, inandırıcı ve yasal bir dayanak yoktur. Başka bir anlatımla, 3713 sayılı yasanın yürürlüğe girmesi ile derneğin kapatılmasına ilişkin karar dayanaksız kalmış, bu hukuksal duruma bağlı olarak, dernek mallarının geri verilmeyip hazine elinde kalmasını gerektirecek bir hukuksal neden kalmamıştır. Buna karşın yasalara, Ek Protokol'ün 1. maddesinin 2. fıkrasına aykırı işlem yapılarak tüzel kişilik ve tüzel kişiliğin malvarlığından, yöneticileri de bu malvarlığının tasarrufundan (mal ve mülklerinden) yoksun bırakılmışlardır.

t) Bu mallar, Türkiye'deki, yaklaşık 30 yıllık demokratik öğretmen hareketinin birikimidir. O mallar, öğretmenlerin aylıklarından bin bir güçle verebildikleri ödentilerle alınmışlar, kuşaktan kuşağa öğretmen örgütlenmesinin temelini oluşturmuşlardır. Söz konusu malların geri verilmemesi, demokratik öğretmen hareketini ve yasal savaşımını engelleme sonucunu doğurmaktadır ki, bu durum; dernek hakkının ihlalidir, Türk hukuk sistemine, ilgili sözleşmenin tüm mantığına, esprisine, adalet ve hakkaniyet ilkelerine aykırıdır.

Başvurunun “**istemin sonucu**”na ilişkin bölümünde; başvuru metninde ayrıntılı biçimde açıklanan hukuka aykırılıkların saptanması, sözleşmenin 50. maddesi çerçevesinde her tür tazminat haklarımızın yerine getirilmesi, bu anlamda, 33.000.000 Dolar'ın, tazminat olarak ödenmesi, konunun komisyon önünde tartışılmasında yarar gördüğümüz için duruşma yapılması, böyle bir durumda vize bağışıklığı ve avukatların finansman kaynakları, vekil eden derneğin bu finansmanı sağlama olanağı bulunmadığından adli yardım sağlanması istenmiştir.

12. AIHM'nin ret kararı

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (İkinci Daire), 21 Mayıs 1997'de özel olarak yaptığı toplantı sonucunda 24273/94 numaralı bu başvuruyu kabul etmemiştir.

¹¹ Başvuru metni, Ek Protokol'ün 1. maddesinde yer alan “her gerçek ve tüzel kişi, mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Herhangi bir kimse, ancak, kamu yararı sebebiyle ve kanunla öngörülen şartlara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak, mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.” biçimindeki kuralı da içermektedir. Başvuruda, söz konusu kuralın ikinci tümcesi büyük harflerle yazılmıştır.

Kabul edilmezlik kararı¹² konuya girişten, “OLAYLAR”, “ŞİKÂyetLER” ve “YASA” ara başlıklarından oluşmaktadır.¹³

Kararın gerekçesi, “YASA” ara başlığında açıklanmıştır. Bu açıklamalar şöyledir:

a) Başvuru sahibi dernek, kendisinin feshine karar vermiş olan Ankara Sıkıyönetim Mahkemesinin, Sözleşmenin 6. madde 1. paragrafında belirtildiği gibi bağımsız ve yansız olmadığından yakınmaktadır. Başvurucular, bu gerçeği temel alarak, bu tür mahkemelerin, kendilerinin kararlarını dava etmiş olan kişilere karşı adil bir duruşma yapmayı garanti edemeyeceklerini ileri sürmektedirler.

b) Başvuru sahibi dernek, derneğin yasal kimliğini reddeden mahkeme kararlarının dernek özgürlüğüne aykırı, sözleşmenin 11. maddesindeki hakların ihlali niteliğinde olduğundan yakınmaktadır.

c) Yukarıdaki yakınmaları ilgilendirdiği kadarıyla, Komisyon, başvuranlarca ileri sürülen durumun, bu hükümde bir ihlal belirtisi olup olmadığına karar vermek durumunda değildir. Sözleşmenin 26. maddesinde belirtildiği gibi komisyon “**son kararın alındığı tarihten itibaren 6 ay içerisinde bu konuyla ilgilenebilir**”.¹⁴ Komisyonun kurumlaşmış hukukuna göre “**son karar**”, 26. maddenin de belirttiği, genelde uluslararası yasalarca kabul gören kurallara göre işleyen, ulusların iç hukukundaki yasal yolların tüketilmesini içeren bir “**son karar**”dır. Özellikle, etkili olabilecek bir çare/yasal yol bulunabilir de olmalıdır, örneğin ilgili kişinin kendisi birbiriyle ilgili işlemleri de tayin edebilmelidir. (Örnek No: 12604/86, Dec;10.7.91; D.R. 70.p.125)

12 Meral Serinyel tarafından (25.10.1997’de) Türkçeye çevrilmiştir.

13 İç hukuk yollarının tüketilmesi aşamasında çözülemeyen sorun, TÖB-DER’in temsil edilmesidir. Askeri Yargıtay 4. Dairesi’nin kararından, uyuşmazlığın esasına bu sorun nedeniyle girilemediği anlaşılmaktadır. Karara göre, dernek kapatıldığı için tüzel kişiliği sona ermiştir. Bu, ölümle birlikte vekillik sözleşmesinin de sona ermesine benzetilerek, TÖB-DER’in başvuran avukatlarca temsil edilemeyeceği sonucuna ulaşılmasına yol açmıştır. Ulaşılan sonucun evrensel hukukla çeliştiği, AİHM kararının “OLAYLAR” bölümünden anlaşılmaktadır.

14 İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin “Mahkeme’nin genel kurul halinde toplanması” başlıklı 26. maddesi şöyledir:

“Genel Kurul halinde toplanan Mahkeme,

a) Üç yıllık bir süre için Başkanını ve bir veya iki Başkan Yardımcısını seçer, bunların tekrar seçilmeleri mümkündür;

b) belirli süreler için Daireler kurar;

c) Mahkeme, Dairelerinin başkanlarını seçer, bunların tekrar seçilmeleri mümkündür;

d) Mahkeme içtüzüğünü kabul eder;

e) Yazı işleri Müdürü ve bir veya birden fazla Müdür Yardımcısı seçer.”

Görülüyor ki bu maddede, yollamada bulunulan (süreye ilişkin) bir kural yoktur.

d) **“Komisyon mevcut davada, bir kararın düzeltilmesi için Askeri Yargıtay’a, Savunma Bakanlığınca başvurulması ve Savunma Bakanlığında Askeri Yargıtay’da temyiz edilmesi için yazılı bir emir istenmesini, iç hukukta doğrudan sonuç alınacak yasal yollar olarak görmemektedir.¹⁵ Bu sonuca ulaşılmasında Komisyon, yasal yolları kullanabilmek için Savunma Bakanlığının ve Askeri Yargıtay Savcısının resmi bir düzenlemeyi ilgili mahkemelerde işleme koymada inisiyatif kullanmış olması gerektiğini de dikkate alır...”** Buna bağlı olarak Komisyon, başvurucunun temyiz işlemini kendisinin yapma durumunda olmamasından, bu yasal yolların doğrudan sonuç alınabilir olmadığını da göz önünde tutar. (No.14545/89, Dec. 9.10.90, D.R. 66, p. 245)

e) Sonuç olarak Savunma Bakanlığının 29.6.1993’te yazılı bir emir vermeyi, Askeri Yargıtay’ın da 10.9.1993’te kararın düzeltilmesi istemini reddettiği günler, bu sözleşmenin 26. maddesinde yer alan **“son karar”** günleri, dolayısıyla 6 aylık başvuru süresinin başlangıcı olarak kabul edilemez. **Son karar, Askeri Yargıtay’ın 5 Mayıs 1992’de verdiği temyiz başvurusunu ret kararıdır.** Ancak mevcut başvuru Komisyona 7 Mart 1994’te yapılmıştır. Son karardan sonra geçen süre, 6 ayın çok üstünde olan bir zaman dilimidir. **“Bundan başka, davanın incelenmesi, bu zaman diliminin akışını kuşkuya düşüren ya da kesen özel durumların olmuş olabileceğini açığa çıkarmaz.”¹⁶**

e) Başvuru, süresi geçtikten sonra yapılmıştır ve sözleşmenin 27. maddesinin 3. bendi uyarınca reddedilmelidir.

f) Başvuran, son olarak derneğin malvarlığının hazineye devredilmesinden, bu durumun sözleşmenin 1. maddesi 1. protokolünde yazılı haklarının ihlal edilmesinden yakınmaktadır.

g) **Buraya kadar başvuran dernek, 31 Mayıs 1983’te malvarlığının, sözleşmenin 1. maddesi 1. protokolüne aykırı olarak elinden alındığından yakınmaktadır. Oysa sözleşmenin 25. maddesi¹⁷ gereğince Komisyonun kişisel başvuruları inceleme yetkisinde olduğunun Türkiye tarafından kabulü 28 Ocak 1987 günündedir ve bu yetki o günden sonra oluşan durum ve davaların incelenebileceği anlamındadır.¹⁸ İleri sürülen durum, 28.1.1987’den önce (31**

15 Başvurunun süre yönünden reddedilmesinin temel gerekçesi, bu tümcede özetlenmiştir.

16 Bu tümce, karardan olduğu gibi alınmıştır.

17 Sözleşmenin “Yazı İşleri ve hukukçular” başlıklı 25. maddesi şöyledir:

“Mahkeme’de, görev ve kurulduğu Mahkeme içtüzüğünde belirlenen bir Yazı İşleri bulunur. Mahkeme’ye yazı işlerinde görevli hukukçular yardım eder.”

Görüldüğü üzere sözleşmenin 25. maddesi, kişisel başvuru yetkisinin tanınmasına ilişkin değildir.

18 Başvurunun yetkisizlik nedeniyle reddedilmesinin temel gerekçesi de bu iki tümce ile ortaya konulmuştur.

Mart 1983'te) oluşmuştur. Bu durum, **zaman yönünden** Komisyonun yetkisinin dışında kalmaktadır ve aynı duruma ilişkin yakınma, sözleşmenin 27. maddesinin 2. paragrafındaki kurallara uyarısızdır.¹⁹ Reddedilmesi gerekir.

Bu nedenlerle başvurunun kabul edilmediği oybirliği ile belirtilmiştir.

*** * ***

Geldiğimiz bu noktada her şey bitmiş midir? Elbette hayır!

Gelinen nokta bir iç hesaplaşmayı ve hesap sormayı da gerektirmektedir. Kitleli ilerici, demokrat, devrimci ve sosyalistlerden oluşan bir örgütün “hesap sorma” diye adlandırdığı eylemini 12 Eylül’ün yaratıcısı beş generalin, emir ve komutaları altındaki subaylarının ve 100-200 bürokratinin “asılmaları, kesilmeleri, ceza evlerinde sürdürülmeleri” olarak okumamak gerekir. Böyle bir okuma, suçlu sandalyelerine oturtularak cezalandırılanların üzerinden, onları öne süren ve arka planında kalan güç olan “sermaye”nin gözden kaçırılması anlamına gelir ki zaten sermayenin de istediği budur.

Hesaplaşma unutmamak, unutturmamaktan geçmektedir. TÖB-DER bu konuda üzerine düşen görevi yerine getirmektedir. Bizim hesaplaşmamız bir süreç üzerinden ve TÖB-DER’in kapatılmasından başlayarak öğretmenlerin şimdiki örgütlenmesi ile devam etmektedir.

2009 yılının sonunda TÖB-DER Genel Yönetim Kurulu üyeleri ile yapılan danışmalar sonunda alınan kararlar TÖB-DER’in varlığının tartışılması gündeme getirilmiş, bunun üzerine, içinde bulunduğumuz dönem itibarıyla yeniden hukukçuların görüşlerinin alınması için hukuk toplantıları düzenlenmiştir.²⁰

Bu toplantılarda konu uzun uzun tartışılmış, TÖB-DER’in yürüteceği zorlu mücadele ile “tüzel kişiliği”ne kavuşturulabileceği, daha da önemlisi TÖB-DER davasının 12 Eylül hukuksuzluğunun en önemli davalarından biri olduğu, 12 Eylül’ün insan hak ve özgürlüklerinin askıya alındığı bir dönem olması nedeniyle

19 Sözleşmenin 27. maddesinin 2. paragrafındaki kural, “Başvuruya konu olan Taraf Devlet adına seçilmiş yargıç Daire ve Büyük Dairede vazifeten yer alır; bu yargıcın yokluğunda veya katılması mümkün olmayan durumlarda, anılan Devletin belirleyeceği bir kişi yargıç sıfatıyla Daire ve Büyük Dairede yer alır.” biçimindedir.

20 Bu toplantılara TÖB-DER dostları Prof. Dr. Erzan ERZURUMLUOĞLU, Doç. Dr. Onur KARAHAN-OĞULLARI, Dr. Devrim AYDIN, KESK’ten Av. Oya AYDIN, SES’ten Av. Öztürk TÜRKDOĞAN; TÖB-DER avukatlarından Akay SAYILIR, Av. Hasan ÜNER, Av. İsmail ÇEVİK, Av. Şükrü GÜNEL; EĞİTİM-SEN’den Av. Bedia BORAN, Av. Mahmut Nedim ELDEM, Av. Mehmet TİRYAKİ, Av. Necmiye BAŞEL, Av. Zuhul ÇOLAK ve emekli eğitim müfettişi Mustafa ATASOY katılarak kararlarımızın oluşturulmasında değerli katkılarda bulunmuşlardır

bu dönemde alınan kararların uluslararası hukukta yok sayılabileceği, davayı sürdürmenin 12 Eylül'e bir karşı duruş olacağı konularında yapılan teklı ve ortak görüşlerle hukuk mücadelesinin devam ettirilmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır. Yaratılan ve sürdürülen hukuksuzluğun açıkça görüldüğü sekiz noktanın altı çizilmiştir:

1. Sıkıyönetim mahkemeleri **emir komuta zinciri ile bağlı, hukukçu olup olmadığına bakılmadan** bir kıta subayının **görevlendirme** yoluyla mahkeme başkanlığına getirilerek **tabii hâkim ilkesinin** de ortadan kaldırıldığı, bağımsızlıkları sürekli tartışılan **özel** mahkemelerdir.

2. TÖB-DER yöneticileri askeri mahkemede ceza almalarına karşın, sivil mahkemede **beraat** etmişlerdir.

3. 141 ve 142. maddelerin kalkmasıyla yöneticilere verilen cezalar da sonuçları ile birlikte ortadan kalkmıştır. Yurt dışında sürgünde olanlar tekrar Türkiye'ye dönebilmişler, vatandaşlıktan atılanlar tekrar vatandaşlığa kabul edilmişlerdir. Yöneticileri eski görevlerine döndürülmelerine karşın TÖB-DER'in tüzel kişiliğinin cezalı durumu sürdürülmektedir.

4. 12 Eylül'de kapatılan partiler, sendika ve dernekler açılmış, malları geri verilmiştir.

5. Aynı dönemde suçlanan parti başkanları, sonraki dönemlerde **Başbakan** da, **Cumhurbaşkanı** da olabilmişlerdir. TÖB-DER yöneticilerinin ise okul müdürü, müdür yardımcısı bile olmaları engellenmiştir.

6. Aradan geçen onlarca yıl, yasal düzenlemelerde yapılan köklü değişiklikler, toplumsal gelişme ve dönüşümlerin baş döndüren hızı; TÖB-DER'in çalışmalarına yeniden başlamasına yetmemiştir. Yüz yıllık öğretmen hareketinin dışı ile, tırnağı ile bir araya getirip örgütten örgüte devrettiği değerleri gasp edilmiştir.

7. 1 numaralı Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nin 1991'de vermiş olduğu bir kararda "**Mülga 1630 Sayılı Dernekler Kanununun 45 nci maddesinde yer alan, dernek tüzel kişiliğinin sona ermesini gerektiren 'KAPATMA KARARI' cezai bir müeyyide olmayıp, zararlı bir faaliyetin devamına engel olan idari bir tedbirdir.**" denilmesine karşın "idare" TÖB-DER'in açılması için hiçbir eylemde bulunmamıştır.

8. Yurt dışına giderek 12 Mart'ın şiddetinden kaçan üyelerimizin bazılarının Milli Emlâk tarafından el konulan malları (görece demokratik ortama dönülmesi ve arkadaşlarımızın üzerlerine atılı suçları işlemediklerinin yargı kararıyla

saptanması sonucunda) geri verilmesine karşın, TÖB-DER'in malları üzerindeki “gasp” sürdürülmektedir.

Hukuksal değerlendirmenin ve yapılacak çalışmaların görüşülmesi için, 30 Ocak 2010 tarihinde EĞİTİM-SEN Genel Merkezi toplantı salonunda, TÖB-DER Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yönetim Kurulu üyeleri ile yapılan toplantıda TÖB-DER'i “hatırlatmak” için medya ile ilişkiler kurulmasına, CHP, DSP, BDP, AKP yetkilileri ile görüşmeler yapılmasına, TÖB-DER'in tüzel kişiliğinin kullanılmasına ilişkin Ankara Valiliğine bildirimde bulunulmasına, en kısa zamanda kongrenin toplanmasına karar verilmiş; Ankara'daki arkadaşlarımız, bu ve benzeri konularda gerekli girişimlerde bulunmak üzere yetkilendirilmişlerdir.

TÖB-DER'in varlığını ifade etmek, farkındalık yaratmak üzere özellikle gazeteler ve köşe yazarları ile yürütülen görüşmelerden olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Gazetelerde, köşe yazılarında ve birkaç TV'de TÖB-DER açık ve net olarak anlatılmış, kamuoyunun yaratılmasına katkı sağlanmıştır.

Mecliste parti yetkilileri ile yapılan görüşmelerde TÖB-DER'e ilişkin eksik ve yanlış bilgilerin düzeltilmesi fırsatı ve şansı ortaya çıkmıştır. CHP Genel Başkanı Kemal KILIÇDAROĞLU'nun “İktidara geldiğimizde öğretmenlerin el konulan mallarını iade edeceğiz.” sözleri önemli ve anlamlıdır.

24 Haziran'da Ankara Valiliği'ne yaptığımız başvuruya beklendiği gibi, durumumuzu değiştirmeyen bir yanıt alınmıştır. Bu İç İşleri Bakanlığı'na başvuru yolumuzun açılması açısından olumlu olarak bakılabilecek bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Meclis ve parlamenterlerin referandum çalışmalarının bitmesi, yargının yeni yargı yılına başlaması, bu arada durdurmak zorunda kaldığımız çalışmalarımızın yeniden başlamasına olanak tanıyacaktır.

TÖB-DER her zaman antikapitalist, antiemperyalist, anti militarist, tam bağımsız demokratik bir yapıyı ve çağdaş, bilimsel, demokratik eğitimi savunmuştur ve savunmaya da devam etmektedir.

TÖB-DER'li öğretmenlerin mücadelesi 12 Eylül hukuksuzluğunun ortadan kaldırılması; TÖB-DER'in devam eden mağduriyetinin giderilmesi ve maddi ve manevi değerlerinin elde edilmesi mücadelesidir. Bu mücadelede kazanan TÖB-DER olacaktır.

Çünkü TÖB-DER haklıdır!